

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

University of Opole (Poland)

International Slavis University (Macedonia)

Cooperative Trade University of Moldova

«Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування»

присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели

30 вересня 2025 року

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
30 вересня 2025 року*

**Полтава
2025**

УДК 633:631.559:006.015.5:631.5

У 71

Редакційна колегія:

Гангур В. В. – завідувач кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Маренич М. М. – директор навчально – наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики

Куценко О. М. - професор кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, професор, кандидат сільськогосподарських наук

Jolanta Wojarszczuk - Doctor, adjunct, Institute of Soil Science and Plant Cultivation – State Research Institute in Puławy

Писаренко В. М. - професор кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, професор, доктор сільськогосподарських наук

Білоношко В. Я. - професор кафедри екології та агротехнологій ННІ природничих та аграрних наук Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького, професор, доктор сільськогосподарських наук

Полторецький С. П. - професор кафедри рослинництва ім. О. І. Зінченка Уманського національного університету садівництва, професор, доктор сільськогосподарських наук

Бараболя О. В. – доцент кафедри рослинництва, завідувач Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Шакалій С. М. – доцент кафедри рослинництва, фахівець другої категорії Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 вересня 2025 р.). Полтава :ПДАУ, 2025. 181 с.

ISBN 978-617-8466-56-5

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора Г. П. Жемели, за результатами досліджень щодо: перспективних напрямів вирощування продукції рослинництва; якості, стандартизації та сертифікації продукції рослинництва; актуальних проблем інноваційної економіки в АПВ, 4R технологій в агровиробництві; інноваційних напрямів зберігання та переробки продукції рослинництва, харчових технологіях. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно- правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика урожайності й якості продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол N 3 від 27.10.2025 року)

© Автори тез, включені до збірника, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

<i>Улізько В. М., Баган А. В.</i>	87
ВПЛИВ МІКРОДОБРІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СЕРЕДНЬОРАННІХ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	
<i>Барат Ю. М., Дудка Є. О.</i>	89
ВПЛИВ УМОВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ НА УРОЖАЙНІСТЬ ШОВКОВИЦІ (<i>Morus L.</i>)	
<i>Писаренко В. М., Піцаленко М. А., Голтвяниця Т. О., Омельченко Є. В.</i>	91
РОЛЬ ЛІСОЗАХИСНИХ СМУГ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕНТОМОКОМПЛЕКСІВ АГРОЦЕНОЗІВ	
<i>Ovsianuk O. O.</i>	94
QUALITY MANAGEMENT CHARACTERISTICS OF HEMP PRODUCTS	
<i>Kuriacha K. O.</i>	96
THE INFLUENCE OF SOIL TILLAGE PRACTICES ON YIELD DEVELOPMENT	
<i>Бараболя О. В., Латини А. А.</i>	98
ВПЛИВ АГРОКЛІМАТИЧНИХ УМОВ ТА СИСТЕМ УДОБРЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	
<i>Бараболя О. В., Прудкий Т. А.</i>	101
БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЛЕЖКІСТЬ БУЛЬБ КАРТОПЛІ	
<i>Бараболя О. В., Свячений П. Д.</i>	103
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ	
<i>Бараболя О. В., Бирлим Б. Ю.</i>	106
СТАН І ТЕХНОЛОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ В УКРАЇНІ	
<i>Бараболя О. В., Яновський Р. О.</i>	108
ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ У КОНТЕКСТІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	
<i>Баган А. В., Брехунцова О. А.</i>	111
АНАЛІЗ СОРТОВИХ РЕСУРСІВ ПОМІДОРА ЇСТІВНОГО	
<i>Yeremko L., Hanhur V., Staniak M., Czopek K., Stepień-Warda A.</i>	113
THE EFFECT OF DIFFERENT DOSES OF MINERAL FERTILIZERS AND MICROBIOLOGICAL PREPARATION ON THE YIELD OF CHICKPEA (<i>Cicer arietinum L.</i>)	
<i>Криворучко Л. М., Тищенко В. М., Макаова-Меламуд Б. Є., Котелевський Є. Ю.</i>	115
ВРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ СІВБИ	
<i>Цись К.</i>	117
ГРЕЧКА ЯК ПЕРСПЕКТИВНА КУЛЬТУРА В РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦТВА УКРАЇНИ	
<i>Рибальченко А. М., Ісаков Р. Р.</i>	120
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СУЧАСНИХ СОРТІВ СОЇ	

освіти: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. Київ: Агроосвіта, 2018. С. 727–730.

3. Сатановська І.П. Вплив обробки насіння та позакореневих підживлень на біометричні показники рослин кукурудзи. *Корми і кормовиробництво*. 2013. Вип. 75. С. 62–67.

Барат Юрій Михайлович

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0001-8076-936X

Дудка Єлизавета Олександрівна

здобувач вищої освіти

СВО Бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

ВПЛИВ УМОВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ НА УРОЖАЙНІСТЬ ШОВКОВИЦІ (*Morus L.*)

Шовковиця (*Morus L.*) є багаторічною плодовою культурою, яка має не лише харчове, а й медичне значення. Її ягоди багаті на цукри, органічні кислоти, вітаміни та антиоксиданти, що робить цю рослину важливою як для харчової промисловості, так і для фармакології. Водночас урожайність шовковиці може значно варіювати залежно від умов вирощування, технологій догляду та стійкості сортів. В останні десятиліття інтерес до шовковиці в Україні зріс завдяки розвитку органічного садівництва, а також через високу екологічну пластичність культури [1].

Відомо, що кліматичні умови є визначальними у формуванні врожаю. У північних і центральних областях України шовковиця часто страждає від весняних приморозків. Так, у 2025 році в Полтавській, Харківській і Сумській областях було зафіксовано масове пошкодження зав'язі при зниженні температури до $-5...-6$ °С. У результаті рослини втратили майже весь потенційний урожай.

Це свідчить про необхідність впровадження заходів морозозахисту. До найбільш поширених методів належить використання димових шашок для підвищення температури навколо дерев, а також застосування крапельного чи спринклерного дощування у нічні години похолодання, яке створює на рослині крижану кірку, що зберігає бруньки від критичного зниження температури.

Перспективним напрямом є селекція сортів шовковиці з підвищеною стійкістю до низьких температур. Додатково рекомендується застосовувати

мульчування пристовбурних кіл для збереження тепла в ґрунті, використання вітрозахисних насаджень, які зменшують проникнення холодного повітря, встановлення тимчасових укриттів із агроволокна чи поліетиленових плівок у молодих насадженнях. Ефективними є також біопрепарати й стимулятори стресостійкості (наприклад, на основі амінокислот чи гуматів), які підвищують толерантність рослин до короточасних заморозків. У багатьох країнах світу застосовують вітрові машини й теплові гармати, що перемішують повітряні шари та перешкоджають утворенню холодних застійних зон у саду. У південних регіонах, де приморозки трапляються рідше, головним фактором, що обмежує урожайність, стає нестача вологи у ґрунті [2, 3].

Полив є ще одним критичним фактором, особливо у перші роки після посадки. Коренева система шовковиці формується протягом перших трьох років, і саме в цей період культура найбільш чутлива до нестачі води. Рекомендовано проводити поливи 1–2 рази на тиждень по 10–15 літрів на рослину. Достатнє зволоження забезпечує розвиток потужної кореневої системи, яка в подальшому дозволяє дереву витримувати тривалі періоди посухи. Натомість відсутність належного догляду на стартових етапах призводить до формування слабкого дерева з низькою врожайністю у майбутньому [3].

Не менш важливим чинником є живлення. Хоча шовковиця вважається невибагливою культурою і може рости на бідних ґрунтах, висока урожайність і великі ягоди формуються лише за умов систематичного внесення добрив. Дослідженнями доведено, що внесення азото-фосфорно-калійних добрив у помірних нормах підвищує масу ягід на 15–20 %, а також сприяє більш дружному цвітінню й дозріванню плодів. Підживлення слід проводити двічі на рік: навесні для стимулювання росту та на початку літа для підтримки плодоношення. У випадку органічного садівництва доцільно застосовувати перегній, компости або сидерати, які позитивно впливають на родючість ґрунту й не шкодять екосистемі [1, 4].

Значний внесок у підвищення урожайності робить селекція. Сучасні сорти шовковиці мають вищу стійкість до хвороб, шкідників та несприятливих умов середовища. Так, у відділі шовківництва та технічної ентомології Національного наукового центру «ІЕКВМ» було створено нові плодові сорти шовковиці, які перевищували за врожайністю сорт-контроль Харківська 3 і водночас не потребували інтенсивного хімічного захисту. Ці сорти добре зарекомендували себе в органічному садівництві, оскільки здатні давати стабільний урожай навіть за мінімального використання добрив і пестицидів [1].

Отже, урожайність шовковиці формується комплексом факторів, серед яких провідними є кліматичні умови, рівень зволоження ґрунту, забезпеченість елементами живлення та сортові особливості. Вирощування шовковиці за

сучасними технологіями передбачає оптимізацію цих чинників. Там, де існує ризик весняних заморозків, слід робити акцент на заходах захисту та виборі морозостійких сортів. У посушливих регіонах ключовим завданням є організація поливів та застосування мульчування, яке зменшує випаровування води. На бідних ґрунтах важливе регулярне удобрення, тоді як у системах органічного виробництва необхідно застосовувати органічні джерела поживних речовин.

Таким чином, для підвищення врожайності шовковиці потрібно поєднувати агротехнічні заходи з використанням сучасних сортів, які адаптовані до певних ґрунтово-кліматичних умов. Це дозволить не лише збільшити урожайність та поліпшити якість ягід шовковиці, а й забезпечити стійкість культури в умовах кліматичних змін.

Список використаних джерел

1. Бабаєва Г. І., Литвин В. М., Войтенко В. І., Хмельова Т. С. Сорти плодової шовковиці для органічного садівництва. *Вісник аграрної науки*. 2016. № 6. С. 18–21. Режим доступу: agrovisnyk.com
2. Йовенко О. Догляд за шовковицею: полив, прополювання та обрізка. *Торпорад MF*. 2025. Режим доступу: martaflowers.kiev.ua
3. Толмачова О. Шовковиця – смачні плоди тутового дерева: основні правила вирощування. *Яскрава клумба*. 2021. Режим доступу: yaskravaklumba.com.ua

Писаренко Віктор Микитович, доктор с.-г наук, професор
([0000-0002-0184-3929](https://orcid.org/0000-0002-0184-3929))

Піщаленко Марина Анатоліївна, канд. с.-г. наук, доцент
ORCID ID: ([0000-0001-8954-8256](https://orcid.org/0000-0001-8954-8256))

Голтвяниця Тарас Олександрович
здобувач ступеня доктор філософії

Омельченко Євгеній Володимирович
магістр

Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

РОЛЬ ЛІСОЗАХИСНИХ СМУГ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕНТОМОКОМПЛЕКСІВ АГРОЦЕНОЗІВ

Однією з найважливіших проблем сучасного сільськогосподарського виробництва є відновлення екосистем до рівня, що гарантує їх стійке функціонування.